

Az erdészeti műszótár szerkesztése köréből.

Az erdészeti műszótár szerkesztő-bizottságának 1902. évi december hó 7-én tartott értekezletéről felvett jegyzőkönyv.

Jelen voltak: *Dr. Bedő Albert* elnök, *Cséti Ottó*, *Fekete Lajos* és *Bund Károly* biz. tagok.

A bizottság többi tagjai elmaradásukat kimentették.

I. Elnök a megjelenteket üdvözlővén az értekezlet napirendjére a legutóbbi ülés határozata értelmében az erdőrendezés körébe vágó műszók megvitatását tüzi, melyeket *Fekete Lajos* bizottsági tag gyűjtött össze.

A bizottság a több mint 900 szót tartalmazó gyűjtemény egy részét egyenkint tárgyalás alá véve, a felmerült észrevételek értelmében való átnézés végett azt szerzőnek ismét kiadja.

II. *Rózsay Rezső* bizottsági tag az erdészeti állattan körébe vágó szóanyagot beküldte. A bizottság tekintettel arra, hogy a szerző egy-egy lapon több állatot is tárgyal, a gyűjteményt szintén kiadja a szerzőnek azzal a kéréssel, hogy az egyes szókat külön-külön lapon tárgyalja.

Egyéb tárgy nem lévén, elnök az értekezletet berekeszti.

K. m. f.

Bund Károly s. k.
biz. tag.

Bedő Albert s. k.
szerk. biz. elnök.

IRODALMI SZEMLE.

A külföldi fanemeknek hazánkban való telepítéséről. Péch Dezső m. k. erdőmesternek ily czimű műve a közelmúltban hagyta el a sajtót, mint az Országos Erdészeti Egyesület legújabb kiadványa. A 15 ivnyi terjedelemben megjelent és 30 ábrával diszitett szakmű az első részben a külföldi fák megtelepítésének jogosultságát, hasznát és azon általános alapelveket fejtegeti, melyek a fanemek megválasztásánál szemelőtt tartandók. Azután a Magyarországon megtelepíthető külföldi fák és cserjék leírása következik, mi mellett nemcsak az erdőben való megtelepítés lehetősége volt mérvadó a könyvbe való felvételnél, hanem a szerző kiterjeszke-

dett a kertjeinkben szabadon tenyésző idegen fanemek és cserjék leírására is.

A mű második része avval a kérdéssel foglalkozik, hogy miként lehetne a külföldi fanemek telepítését előmozdítani, azután a külföldi fanemeket csoportosítja a szerint, a mint azok Magyarország különböző éghajlatai alatt tenyészthetők s végül szerző néhány hazánkban eddig eszközölt telepítési kísérletet sorol fel. Szakirodalmunk e legujabb termékét melegen ajánljuk az érdeklődő szaktársak figyelmébe.

A mű az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatala útján (Budapest V., Alkotmány-u. 6. sz.) rendelhető meg. Ára egyesületi tagoknak 3 K., másoknak 4 K.

Fenyőcsemetek megvédése vadkárak ellen a csucshajtásnak sodronnyal való körülcsavarása által. Az Erdészeti Lapok múlt évi január és február havi füzetében érdekes közleményt olvashattunk a vadkárak ellen alkalmazandó védőeszközökről.

Kapcsolatban az ott említettekkel ismertetjük az alább leírt — különösen az öz lerágásai ellen szolgáló — védekezési módot, melyet Simon ellenhauseni (Cassel) kir. erdőmester a «Zeitschrift für Forst- und Jagdwesen» múlt évi november havi füzetében ajánl.

Abból kiindulva, hogy az eddig alkalmazott védőszerek u. m. a kócz, a kátrányozás, enyvezés stb. az elültetett csemetek csucshajtásait a vad lerágása ellen eléggé nem védik meg, a csemeteknek gyakran ártanak és nem eléggé olcsók, izzított, horgannyal be nem vont, 0.6—0.7 mm. vastag vasdrótot (a milyent a virágkereskedők is használnak) helyez el két laza csavarmenetben a *csemete csucshajtása körül olyképen*, hogy a legelső csavarmenet lehetőleg a legfelső pereszlen fölött kezdődjék és a drót a csucshajtás fölött még mintegy 4—5 cm.-nyire kinyuljon.

Abból a célból, hogy ez a védődrót idejekorán elrozsdásodjék s lehullva a fácskát fejlődésében ne akadályozza — azt közvetlenül felhasználása előtt $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ óráig hígított sósavban vagy pedig tömény konyhasóoldatban kell áztatni s azután tüzesített vaslapon gyorsan megszáritani.

A Simon által ily módon felszerelt fenyőültetvényeket (mintegy 85,400 db. csemetét) az özvad nem rágta le, míg a szomszédos védetlen csemeteket érzékenyen károsította.

A 85,400 db. csemetének őszzsel s illetve télen, elültetése után az illető erdőrészleten dróttal történt becsavarása ezrenkint 0⁸³ márkába és hektáronkint (7000 db. csemete mellett) 5⁸¹ márkába került. Ezek a kísérletek azonban Simon szerint kedvezőtlen körülmények között, zord időjárásban, nagyobb férfi-napszámberék mellett, magas fűben szórványosan álló csemetéken lettek fogatnatosítva, úgy, hogy az említett költségek rendes körülmények között nagyobb drótkészlettel, gyakorlott női napszamosokkal tetemesen lejjebb szállnak.

A napszamosok különösen esős s hidegebb időben gyakran elvesztik a nehezen szállítható drótot, miért is ezeket nyakukba akasztandó s mellükön hordandó bőrtáskákkal kell ellátni.

Simon kísérleteiből már eddig is következtethető, hogy a drót a csemetéknek nem árt; éppen ezért szabad csak két csavarmenetben alkalmazni, mert háromszoros reácsavarás esetén már nehezebben engedne a vastagsági növekvésnek, ha netalán később sem rozsdásodnék teljesen át.

A sósavval s illetve konyhasóoldattal történt kezelés folytán t. i. a két dróttekereszt különben is már 24 óra múlva vastag rozsdaréteg fedi, ez azonban közvetlenül nem érintvén a csemete felületét, arra kártékony hatással egyáltalán nincs. A dróttal való körülcavarás őszzsel eszközöndő, midőn a hajtások már eléggé megfásultak, csak a jegenyefenyőnél, a sima és más külföldi fenyőknél ajánlatos azt tavasszal az elültetés előtt eszközölni, mely esetben a költségek még kisebbek.

Minthogy a leirt védekezési módszernek gyakorlati haszna beigazoltnak látszik s minthogy az által nemcsak a fenyőültetvények védhetők meg az őzek rágásai ellen, de maguk az őzek is kimélhetők a mennyiben vadban szegényebb vidéken a „lelövés“ helyett megfelelő módon s kellő időben bedrótozhatjuk a károknak leginkább kitett fenyőültetvényeket, ennél fogva nézetünk szerint czélszerű volna a leirt eljárást nálunk is alkalmazni s annak eredményét annak idején közzétenni.

Cserny Győző.

Kötszerládák az erdőben. Á társadalmilag annyira előrehaladt német birodalom a munkások jólétéről való gondoskodásban is előljár. E tekintetben az erdőgazdaság sem kivétel, sőt ez

fokozott mértékben igyekszik munkásairól gondoskodni, hogy lekösse őket magának, a miről érdekes közleményben számolt be Kintses József az Erd. Lapok m. é. II. füzetének 228. és köv. oldalain. Ide tartozik a baleseteknél való segélynyújtás is, melynek a klausthali (harzi) erdei munkás-segélypénztár körletében való szervezetéről a Zeitschrift f. Forst u. Jagdwesen 1902. évi VIII. számában *Grüneberg* erdőtanácsos tollából a következőket olvassuk.

Az erdőgazdaságban nem éppen ritka balesetek következményeinek elhárítására az erdészeti személyzetnek és a munkások egy részének oktatása az első segélynyújtásra, úgy szintén a szükséges kötszerek készletben tartása bizonyult czélszerűnek. Előbbi tekintetben hazánkban is történtek némi kezdeményező lépések, a mennyiben a budapesti önkéntes mentő-egyesületben az 1900. év folyamán 53 kincstári erdőőr nyert oktatást az első segélynyújtásában. (Lásd bővebben az Erdészeti Lapok 1900. évi kötetének 866. oldalán.) A kötszerek készletben tartására vonatkozólag Braunschweigban hordozható bádogdobozok váltak be, a melyek a fertőtlenített kötszer, gyapot és a szükséges tűk eltartására szolgáltak.

A klausthali segélypénztár némileg másként gondoskodik a kötszerről. Itt ugyanis ládákból osztották szét a kötszert. Minden erdőőri kerületben legalább is egy ily kötszerládának kell lennie.

A kötszerládák tartalmának összeállításánál a következő szempontok voltak mérvadók. Az erdei munkánál éles szerszámoktól eredő sérülések és csonttörések a leggyakoribbak. Arról kell tehát gondoskodni, hogy a munkások kisebb sebeket maguk beköthessenek, nagyobb sebeknél ezenfelül a vérzést csillapithassák, és végül csonttöréseknél és ficzámoknál ideiglenes sinkötések alkalmazását kell lehetővé tenni. E végből elegendőnek mutatkozott, ha a használatra teljesen előkészített, feltétlenül tiszta kötszercsomagocskák állanak rendelkezésre és pedig külön a kéz, kar, láb, csipő, vagy mellen előforduló sérülésekhez mért nagyságban; ezenkívül még a sinkötésnél használandó erős kötöző kendőkre van szükség.

Az avatatlan által nehezebben alkalmazható kötőszerek, sinek, sodronykosarak stb., nemkülömben a sebek tisztítására szolgáló folyadékokat szándékosan mellőzték, mert gyakorlatlan kézben több kárt okoznak mint hasznot.

Az említett felszerelést, a mely tartalommal együtt 2·5 kg. nehéz és szijon hordozható bádogedényben elfér, egy kis üveg Hoffmann-csepp egészíti ki elgyengülő sebesültek erősítésére, kivételes esetekben a seb tisztítására. Egy-egy ily bádogszelencze teljes felszereléssel mintegy 10—11 K-ba kerül tömeges beszerzés esetén.

A munkások azt a kívánságot fejezték ki, hogy a kötőszerhez egy olló és angoltapasz is csatoltassék. Ez azonban orvosi részről egyfelől feleslegesnek, másfelől aggályosnak találtatott.

A kötszerládák mindegyikében részletes utasítás van, mely mindenekelőtt felsorolja a láda szabályszerű tartalmát, azután leírja a kötés alkalmazását, a kötszertartó megőrzését, használatát, tartalmának kiegészítését szabályozza és végül néhány üres lapot tartalmaz az ellenőrző orvos rendelkezései számára.

Minden egyes kötszer-csomagnak a felírása megjelöli, hogy ezt a csomagot mily természetű sebeknél szabad használni (kéz és ujjak számára stb.), mi a tartalma (2 mullszövet-darabka, gyapot, pólya és tü) és mire kell ügyelni. Ez utóbbi része a feliratnak így szól: Ne ejtsétek a kötőszerkeket a földre. A laza gyapotot a seb megtisztítására használjátok! Kössetek következőképen: 1. a nyílt sebre terítsétek a mullszövetet; erre 2. a gyapotot; azután 3. csavarjátok a sérült rész körül a pólyát és 4. rögzítsétek ezt a tüvel.

Magának az utasításnak első segélynyújtásra vonatkozó rövid és világos utasítását nem tartjuk közlendőnek, mivel erre vonatkozólag a budapesti önkétes mentőegyesületnek is van egy kitűnő kiadványa (Dr. Kovách Aladár: Az első segítségnyújtás vázlatja. Ára 40 fiillér), a melyet nevezett egyesületből bárki megszerezhet.

Bárha a hazai uradalmak is hasonlóan gondoskodnának munkásaik jólétéről!

Bund Károly.

A vízjogi törvény és a vonatkozó jogszabályok. Irta dr. ifj. *Vécsey Tamás*, m. kir. földmivelésügyi ministeri s. fogalmazó. Budapest 1902, Franklin-Társulat. A közigazgatási eljárásnak az egész vonalon való rendszeresebbé tételére irányuló általános törekvésbe illeszkedve, a jelen munka a vízjogi törvény gyakorlati alkalmazása körül felmerülő nehézségek elosztatását célozza, a midőn a törvénynek 1886. január hó 1-én történt életbelépte óta

a változó körülmények, főleg az intenzív gazdálkodás fejlesztése érdekében a közigazgatás latitudejének megfelelően kibocsátott számos új rendeletet és döntvényt foglalja rendszerbe.

A gyors és biztos tájékozást előmozdítandó, a munka el van látva nemcsak rendszeres és betűsoros tárgymutatóval, hanem a vizekre vonatkozó országos törvényeinknek a legrégebb időktől napjainkig terjedő kimutatásával, valamint a kulturmérnöki hivatalok területi beosztását feltüntető térképpel is. Az 500 lapra terjedő mű ára 7 korona s kapható összes könyvkereskedéseinkben.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

Erdősítési jutalmak kiosztása.

97793/1903. sz. — A földmivvelésügyi miniszter az 1897-ik évben pályázatot hirdetett az ugyanabban az évben teljesített olyan erdősítéseknek megjutalmazására, melyek közzgazdasági tekintetből megjutalmazásra legérdemesebbeknek fognak találtatni.

A kiirt pályázatban kitüzött hat nagy és hat elismerő jutalomra tényleg több birtokos pályázott, kik között a földmivvelésügyi miniszter a pályázati hirdetmény értelmében megalakított bíráló-bizottság ítélete alapján a kitüzött jutalmakat a következőképen osztotta ki:

Az elsőrendű első nagy jutalmat azaz 1000 (Egyezer) koronát a *háromszékvármegyei sepsibessenyi ev. ref. egyháznak* ezen község határában 27.45 k. holdon, az elsőrendű második nagy jutalmat azaz 1000 (Egyezer) koronát a *pozsonyvármegyei Székelyfalu község volt urbéreseinek* az ugyanezen község határában 25 k. holdon, a másodikrendű első nagy jutalmat azaz 800 (Nyolczszáz) koronát a *pozsonyvármegyei Gajár község volt urbéreseinek* az ugyanezen község határában 68 k. holdon, a másodrendű második nagy jutalmat azaz 800 (Nyolczszáz) koronát a *zalavármegyei Nemesvita község nemesi közbirtokosságának* a község határában 30 k. holdon, a harmadrendű első nagy jutalmat azaz 500 (Ötszáz) koronát *Bende Miklósnak* a hontvármegyei Középpalojta község határában 26 k. holdon, az elsőrendű második elismerő jutalmat azaz 400 (Négyszáz) koronát *Wagner Ágostonnak* a